

Enhet Informationsförvaltning
Linda Lindgren

Datum
2021-08-12

Diarienummer
Af-2021/0030 5352

Ert diarienummer
I2021/00503

Regeringskansliet
i.remissvar@regeringskansliet.se
i.esd.remiss@regeringskansliet.se

Remissyttrande: Vem kan man lita på? Enkel och ändamålsenlig användning av betrodna tjänster i den offentliga förvaltningen (SOU 2021:9)

Sammanfattning

Förslagen i utredningen tillstyrks men Arbetsförmedlingen anser att utredningen behöver förtydligas och kompletteras vad gäller vissa områden.

Arbetsförmedlingen delar inte utredningens slutsats om att ansvarig myndighet för valideringstjänsten inte får personuppgiftsansvar för personuppgifterna som behandlas i tjänsten. Innebörden av personuppgiftsbiträde borde ha diskuterats mer utförligt och nyanserat av utredningen. En utökning av utredningen med analys av vilka möjligheter det finns för att ha en nationell reglering enligt dataskyddsförordningen, borde ha varit med.

Arbetsförmedlingen föreslår att en översyn av nödvändiga förändringar i registerförfattningar vad gäller ändamålet validering görs parallellt med framtagande av den nationella valideringstjänsten.

Myndigheten ser att Riksarkivets uppdrag att se över/utreda förutsättningarna för att införa generella bestämmelser och/eller annat stöd bör kompletteras med att stödet också ska ta hänsyn till öppna standarder. Riksarkivet behöver också tydliggöra vad som ska sparas, hur länge och av vem.

Myndigheten föreslår att Myndigheten för digital förvaltning, DIGG eller annan myndighet får i uppdrag att bevaka vilka algoritmer och standarder som kan användas, samt att vägleda myndigheter och tillhandahållare inom området.

Datum
2021-08-12

Diarienummer
Af-2021/0030 5352

Allmänna synpunkter

Arbetsförmedlingen ser positivt på att regeringen utreder behovet av och formerna för betrodda tjänster i offentlig förvaltning med syftet att höja säkerheten och stärka tilliten för sådana tjänster.

Myndigheten anser att utredningen överlag är välgjord och att den för relevanta diskussioner kring både utmaningar med betrodda tjänster i offentlig förvaltning och olika vägar att hantera dessa utmaningar. Sannolikheten för att behoven av tjänsterna fortsatt kommer att öka är mycket hög. Det är därför viktigt att frågan bevakas med tanke på såväl den växande regleringen kring dessa tjänster, som olika lösningar som leder till en enkel och ändamålsenlig men också rättssäker och demokratisk användning av tjänsterna.

Betrodda tjänster

Arbetsförmedlingen delar utredningens uppfattning att behovet av betrodda tjänster för offentlig sektor är störst för signaturer och underskrifter.

Visserligen har ett skadeståndsansvar byggts in i, EU-förordningen (EU) nr 910/2014, den så kallade eIDAS-förordningen, men det är något uddlöst, då till exempel förvanskad information eller brister i informationssäkerhet har andra värden som inte kan ersättas monetärt. Detta rör till exempel historiska värden, integritetskränkningar och intrång eller förlust av verksamhetsinformation.

Arbetsförmedlingen vill i detta sammanhang även lyfta att systemet för betrodda tjänster och leverantörer inte innehåller någon nämnvärd ansvarsförskjutning. En inkludering i ”*The Directive on security of network and information systems*”, NIS-direktivet, skulle eventuellt kunna vara en förändring som skulle lösa detta då det skulle ställa höga formella krav på tillhandahållarna som därmed får utökat ansvar. Arbetsförmedlingen vill uppmärksamma regeringen på att detta bör beaktas i ett framtida arbete.

Identifiering av representanter för juridiska personer

Utredningen fokuserar på de elektroniska underskrifterna och att kunna säkra personens identitet. En digital signatur kan också användas för att förbättra hanteringen, för elektronisk underskrift för juridiska personer.

Tjänster och certifikat för elektroniska underskrifter skulle, förutom att säkerställa identiteten på personen som skriver under, också kunna innehålla behörigheter. För vissa typer av juridiska personer som till exempel aktiebolag finns registeruppgifter om företrädare och firmatecknare som skulle kunna knytas till den personliga elektroniska underskriften när man undertecknar för en juridisk person. För andra där sådana registeruppgifter inte finns, får den juridiska personen registrera vem/vilka som har rätt att skriva under för den juridiska

personens räkning. En sådan identifiering skulle underlätta för myndigheter att identifiera företrädare för juridiska personer samt förebygga brott och felaktiga utbetalningar. Arbetsförmedlingen vill uppmärksamma regeringen på att ett enhetligt system för att identifiera företrädare för juridiska personer bör införas för offentlig förvaltning.

Specifika kommentarer och synpunkter

8.4.6 Behandling av personuppgifter

Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget, men delar inte utredningens slutsats om att ansvarig myndighet för valideringstjänsten inte ska få personuppgiftsansvar för personuppgifterna som behandlas i tjänsten.

Mot bakgrund av definitionerna av personuppgiftsbiträde och personuppgiftsansvarig som finns i artikel 4.7 och 4.8 Dataskyddsförordningen (EU) 2016/679 anser myndigheten att innebörden av personuppgiftsbiträde borde ha diskuterats mer utförligt och nyanserat av utredningen. Det blir inte korrekt att enbart konstatera att en biträdesrelation uppstår när det finns en uppdragsrelation, eftersom både definitionen av personuppgiftsbiträde och personuppgiftsansvarig är kontextuella, och innebär att ansvaret uppstår beroende på faktiska omständigheter definierade i lagstiftningen.

Personuppgiftsansvarig är den som bestämmer ändamål och medel för personuppgifterna. Bestäms ändamål och medel för personuppgifter som hanteras inom ett uppdrag av någon annan än uppdragsgivaren, är det inte givet att uppdragsgivaren är personuppgiftsansvarig. Detta kan vara fallet om uppdragstagaren själv råder över ändamål och medel, eller om lagstiftning ålägger uppdragstagaren sådana skyldigheter och instruktioner som annars hade kommit från uppdragsgivaren. Om uppdragstagaren bestämmer över behandlingen själv, eller om uppdragsgivaren alltså saknar möjligheter att råda över behandlingen, kan inte ett ansvarsbiträdesförhållande föreligga.

För de fall där användarna inte kommer att kunna ställa specifika säkerhetskrav eller andra hanteringskrav eller ge instruktioner som innebär att ändamål och medel bestämts av användaren, kan inte användaren anses som personuppgiftsansvarig och tillhandahållaren som biträde. Arbetsförmedlingen menar att användaren av den nationella valideringstjänsten i sådana fall inte kan behålla sitt personuppgiftsansvar för personuppgifterna som behandlas i tjänsten. Personuppgifts-behandlingen hos användaren i dess verksamhet och utlämnandet till ansvarig myndighet för valideringen, faller dock under användarens personuppgiftsansvar.

Arbetsförmedlingen hade i första hand emotsett en analys av vilka möjligheter det finns enligt dataskyddsförordningen att ha en nationell

reglering som skulle ålägga tillhandahållaren av nationella valideringstjänsten personuppgiftsansvar för i vart fall den behandlingen som sker i tjänsten.

I andra hand anser myndigheten att personuppgiftsansvaret ändå faller ut på det viset i realiteten eftersom det ska tolkas kontextuellt. Då kommer dock tillhandahållaren hamna i en situation där vissa användare kommer att ställa krav på personuppgiftsbiträdesavtal medan andra kommer hävda att båda har personuppgiftsansvar för sin respektive del i hanteringen av informationen. Detta är en situation som ofta uppstår i relationer mellan myndigheter.

Arbetsförmedlingen vill vidare framhålla att en översyn av nödvändiga förändringar i registerförfattningar bör göras parallellt med framtagande av den nationella valideringstjänsten, så att ett användande kan påbörjas utan att myndigheter måste invänta andra författningsändringar.

För Arbetsförmedlingen är det till exempel nödvändigt att lag (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och förordning (2002:623) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten anpassas på så vis att personuppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling till ansvarig för valideringstjänsten för ändamålet validering.

8.5.3 Bevarande av elektroniskt undertecknade eller stämplade handlingar

Det behöver av Riksarkivet tydliggöras vad som ska sparas, hur länge och av vem. När det gäller bidragsbrott så betraktas brottet som fullbordat redan när den oriktiga uppgiften lämnas till myndigheten. Polis och åklagare vill exempelvis fastställa när och av vem brottet begåtts. Med pappershandlingar har det gjorts genom namnteckning, datumangivelser på handlingen och ankomststämpling när den inkom till myndigheten.

Vid elektronisk hantering sker identifieringen genom elektronisk underskrift och både datum och tidpunkt registreras när handlingen skickades in. På samma sätt som pappershandlingar måste uppgifter i elektroniska underskrifter sparas/lagras för att kunna tas fram vid eventuella brottsutredningar eller utredningar om felaktiga utbetalningar. Det ska göras under en minimitid som bestäms i regelverk, oftast minst 10 år. Även andra uppgifter som lagras elektroniskt, exempelvis IP-adress varifrån elektronisk underskrift gjordes, bör sparas för att kunna användas vid utredningar och som bevisning. Det förekommer till exempel att bidrag rekvireras felaktigt av personer som inte ens befinner sig i Sverige, där då bland annat IP-adresser kan vara indikator på detta.

8.5.5 Ett ökat stöd från Riksarkivet

Arbetsförmedlingen tillstyrker att Riksarkivet ska få i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa generella bestämmelser och/eller annat stöd avseende bevarande av elektroniskt undertecknade eller stämplade handlingar.

Arbetsförmedlingen vill understryka vikten av gemensamma föreskrifter för att få en enhetlig hantering i offentlig förvaltning samt vikten av att minska den resursåtgång som skulle krävas om alla myndigheter själva skulle göra en framställan om gallring av kvalificerade signaturer och stämplat.

Vidare vill myndigheten understryka vikten av att Riksarkivets även tar hänsyn till öppna standarder i enlighet med hur öppna standarder definieras utifrån Europeiska interoperabilitetsramverket (EIF) 1.0. Det vore önskvärt att detta förtydligades i förslaget.

8.9 Utformning av författningsbestämmelser rörande underskrifter

Arbetsförmedlingen instämmer i utredningens förslag om att göra en mer enhetlig och teknikneutral författningsreglering för underskrifter. Att som idag ha en reglering som kräver nogsam utredning och förståelse av när signaturer kan digitaliseras eller inte, skapar onödigt merarbete för verksamheter som vill digitalisera.

Detta behöver dock utvecklas i samma takt som frågan om utökat stöd kring när och hur elektroniska signaturer kan och ska bevaras, jfr avsnitt 8.5.

9.2 Förutsättningar för säkra betrodda tjänster

Detta är ett område som ständigt förändras och det vore därför önskvärt att myndigheter ges vägledning om vilka algoritmer och standarder som betraktas som säkra respektive knäckta och som därmed bör undvikas. Arbetsförmedlingen föreslår att DIGG eller annan myndighet får i uppdrag att vägleda tillhandahållare och myndigheter i vilka algoritmer och standarder som kan användas.

Datum
2021-08-12

Diarienummer
Af-2021/0030 5352

På Arbetsförmedlingens vägnar

Maria Mindhammar

Linda Lindgren

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören Maria Mindhammar. Ärendet har föredragits av kvalificerade handläggaren Linda Lindgren. I den slutliga handläggningen av ärendet har även t.f. rättschefen Kent Juhlén och enhetschefen för Informationsförvaltning Kian Wingård Sten deltagit.

Beslutet fastställs digitalt i diariet och saknar därför namnunderskrifter.